

STICHTING NETWERK LEVENSVRAGEN LEIDEN

Jaarverslag 2020

Stichting Network Levensvragen Leiden - www.netwerklevensvragenleiden.nl

Secretariaat: secretaris@netwerklevensvragenleiden.nl

Consulent: consulent@netwerklevensvragenleiden.nl
telefoon: 06-15550553

Penningmeester : penningmeester@netwerklevensvragenleiden.nl

Bankrekening: Rabobank NL76 RABO 0304 0776 82, tnv Stichting Network Levensvragen Leiden
De Stichting NLL is door de Belastingdienst erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) met als
Rechtspersonen Samenwerkingsverbanden Informatie Nummer (RSIN) 855170347
Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 63287196

Ontstaansgeschiedenis

De Stichting Stadspastoraat Leiden is opgericht op 7 mei 2015 en het bestuur werd gevormd door: René Venema, voorzitter, Martine Wassenaar, secretaris en Richard Drenth, penningmeester.

De naam van de stichting suggereerde kerkelijke betrokkenheid maar de stichting wil werkzaam zijn voor alle burgers van Leiden van welke religieuze of culturele achtergrond ook. Daarom vond op 15 oktober 2015 een statuutwijziging plaats om de naam te wijzigen in *stichting Netwerk Levensvragen Leiden*. In de statuten wordt de doelstelling van deze onafhankelijke stichting als volgt verwoord:

1. De stichting heeft ten doel het financieren en realiseren van extramurale zorg voor burgers van de stad Leiden die geestelijke nood kennen. Geestelijke nood is de behoefte aan hulp die optreedt in situaties of crises die te maken hebben met ziekte en gezondheid, verlies en eenzaamheid, dood en leven.
2. Zij tracht dit doel te bereiken door onder meer:
  - a. een consulent levensvragen aan te stellen om de zorg te realiseren;
  - b. het verlenen van de zorg bestaande uit professionele advisering, ondersteuning en begeleiding op het gebied van zingeving, levensbeschouwing en religie, alsmede al hetgeen dat daartoe bevorderlijk kan zijn.
3. De stichting beoogt niet het maken van winst met het totaal van haar activiteiten die erop gericht zijn om haar doelstelling te verwezenlijken of te bevorderen.

Het eerste jaar bestond uit een pilot. Die was niet mogelijk geweest zonder de steun van de Gemeente Leiden. In gesprekken met het stichtingsbestuur erkenden wethouder Roos van Gelderen en haar beleidsambtenaren dat er bij de invoering van de WMO in 2015 onvoldoende aandacht was geweest voor levensvragen en geestelijke zorg. Dit was reden om de opzet van een pilot financieel te ondersteunen, op voorwaarde dat de stichting haar neutraliteit zou bewaken en de doelgroep van NLL zou bestaan uit alle burgers van Leiden, ongeacht hun religieuze of culturele achtergrond. Dit komt tot uitdrukking in de doelstelling van de stichting.

Gedurende het eerste jaar werd al vooruitgekeken naar een vervolg. Het bestuur voerde niet alleen opnieuw gesprekken met de Gemeente Leiden, maar ook met vertegenwoordigers van Zorg & Zekerheid, Radius, Libertas en ActiVite.

Hierdoor werd de horizon verbreed en het werk van de consulent in een bredere context geplaatst. Dit heeft geresulteerd in samenwerking met meerdere zorg verlenende instanties en uitbreiding van het netwerk en voortgaande financiële steun voor het werk van de consulent door onder andere RDO Balije, het Staalwijkfonds, het Hentina Backerfonds, de Gemeente Leiden en de Stichting Zorg en Zekerheid.

Eind 2018 werd bekend dat vanuit het ministerie van VWS in 2019 gelden zouden vrijkomen voor geestelijke verzorging in de thuissituatie, waarop ook de stg NLL aanspraak kon maken. Daarmee konden de werkzaamheden in 2019 en 2020 voortgezet worden.

Vanaf 2021 zal de Stg NLL op zoek gaan naar nieuwe financieringsbronnen om zo ook de zorg aan mensen onder de 50 jaar veilig te stellen en om ons meer te richten op specifieke doelgroepen.

Vanuit het bestuur

Werkzaamheden

Het jaar 2020 was voor velen een bijzonder jaar. Alom werden mensen in meer of mindere mate, direct of indirect geraakt door de impact van het corona-virus. Veel bleek niet meer mogelijk, maar het creëerde ook nieuwe uitdagingen. Tegelijk tastte het de bestaanszekerheid aan van menig bedrijf of organisatie. Voor stg Netwerk Levensvragen Leiden geldt dat de coronamaatregelen een directe invloed hadden op de vraag naar consulten. Persoonlijk contact was lange tijd niet mogelijk, terwijl juist de onzekerheden en de gevolgen van het coronavirus en de coronamaatregelen van grote invloed waren op het leven van mensen en verwacht mocht worden dat de behoefte aan geestelijke begeleiding alleen maar toe zou nemen. In de praktijk bleek de huiver voor contact het vaak te winnen van de behoefte aan een gesprek. Omdat de consultant meeging in de digitale ontwikkeling kon zij veel cliënten toch begeleiden in telefonische gesprekken of video-calls.

Financieel

We zijn 2020 begonnen zonder de zo gewaardeerde subsidies van de Gemeente Leiden en de Stichting Zorg en Zekerheid. In 2019 was veel tijd en energie geïnvesteerd in de samenwerking met partners in de welzijnssector om zo gezamenlijk onze subsidies veilig te stellen in een aanbestedingsprocedure. Maar helaas bleek dit een vergeefse inspanning.

Doordat in 2019 de subsidie van het ministerie voor VWS vrijkwam voor geestelijke begeleiding in de thuissituatie van mensen boven de 50 jaar en/of in een palliatieve fase, konden we in 2020 van start gaan met een royaal batig saldo en hadden we uitzicht op vergoeding van de consulten die onder de ministeriële regeling vielen. Voor gesprekken met cliënten onder de 50 jaar, die niet vallen onder de palliatieve zorg, wordt dus geen vergoeding ontvangen en blijft NLL afhankelijk van donaties. We zijn er in geslaagd 2020 positief af te sluiten: het tekort kon worden aangevuld vanuit de reserve en door de structurele aanpassingen is er uitzicht op continuering in 2021.

De consultant

Per 1 september 2020 heeft de consultant een aanstelling in de gezondheidszorg aanvaard. In goed overleg werd haar contract met de Stg NLL terug gebracht naar 0.2 uur fte.

Perspectief

De bekendheid van NLL in de regio Leiden is verder toegenomen. Het is duidelijk geworden dat NLL in een behoefte voorziet. Tegelijk blijft het noodzakelijk om uit te leggen wat het specifieke is van de 'geestelijke zorg' waarvoor de stichting in het leven is geroepen, want het belang en de wenselijkheid van geestelijke begeleiding staan nog lang niet bij iedere medewerker in de zorg- en/of welzijnssector op het netvlies.

Die noodzaak is er ook in de richting van potentiële cliënten. Er is kennelijk nog een lange weg te gaan voor dat de geestelijke verzorging in de thuissituatie en de mogelijkheid tot begeleiding bij levensvragen zo ingeburgerd is dat het vanzelfsprekend is om in voorkomende situaties daar een beroep op te doen.

Als bestuur hebben we besloten om vanaf 2021 via twee lijnen te werken:

1. Het continueren van de consulten
2. Een beperkt onderzoek te starten om de vanzelfsprekendheid van de begeleiding bij levensvragen meer voor het voetlicht te brengen.

Ad 1 Voor het continueren van de consulten heeft het bestuur er voor gekozen om het contract met de consultant per 1 februari 2021 te beëindigen. Wel blijft de consultant beschikbaar om ook na die tijd aanvragen voor een consult te honoreren. Voor de cliënten zal er dus niets veranderen.

Ad 2 We hebben subsidies aangevraagd om dit onderzoek te kunnen laten uitvoeren door Maaïke Kluit (<https://mijnsinziens.com>)

Activiteiten consulent

Algemeen

De activiteiten van de consulent bestaan in eerste instantie uit het begeleiden van cliënten op het gebied van levensvragen en het onderhouden van contacten met netwerkpartners. In beide opzichten was 2020 natuurlijk een apart jaar. Zeker in de eerste coronagolf vanaf maart waren de cliëntcontacten beperkter. Het gehele jaar waren er nauwelijks (netwerk)bijeenkomsten en andere fysieke contacten met andere medewerkers in het zorg- en welzijn domein. Dit leidde deels tot andersoortige contacten met cliënten en ook wel tot minder nieuwe doorverwijzingen. Ook heeft de herinrichting van het sociaal domein invloed gehad op de mogelijkheden contacten te onderhouden met doorverwijzers en het bezoeken van cliënten: vanaf september had de consulent in plaats van 22 uur nog maar 7 uur tot haar beschikking om haar werk te doen.

a. Contacten cliënten

Aantal cliënten en duur van de contacten

In 2020 had de consulent contact met 60 individuele cliënten. Dit is een daling ten opzichte van het jaar 2019, toen 77 verschillende cliëntcontacten werden genoteerd. De gestage groei vanaf het startjaar 2016 komt mede door de beperkingen in coronatijd tot een einde.

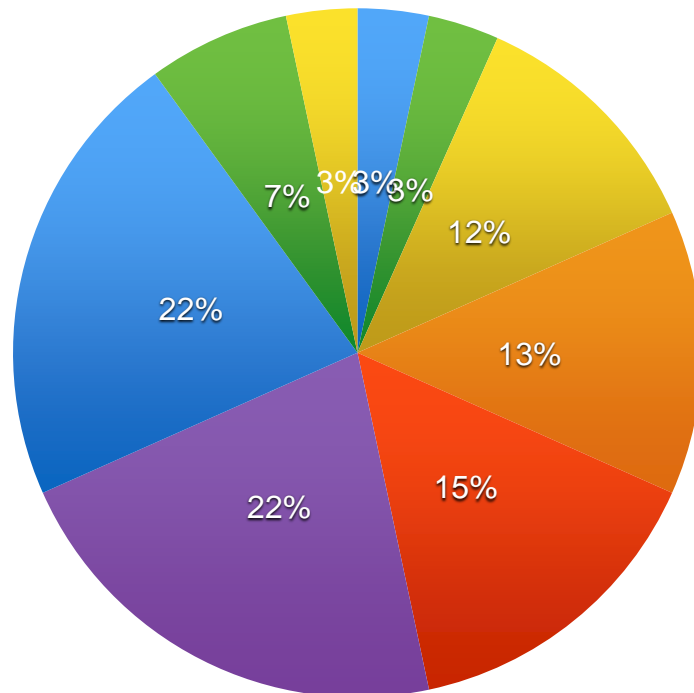
	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal cliënten	35	59	71	77	60
Aantal consulten	102	139	138	236	190

Met enkelen is het uiteindelijk niet gekomen tot een afspraak en was er vooral contact met verwijzers of bestond het contact uit een (kort) telefoongesprek of het sturen van een kaart. Deze laatste activiteiten werden ondernomen om outreachend te werken toen de doorverwijzingen stakte tijdens de eerste golf van de coronacrisis.

Van het totaal aantal contacten was 37 vrouw, 23 man. Hun leeftijd varieert van begin 20 tot bijna 100. Van enkelen (2) is de leeftijd niet genoteerd. Verreweg het grootste deel is boven de 50 (49 van de 60 personen). Ook in vorige jaren was het aantal mannen lager dan het aantal vrouwen. Er lijkt hier wel sprake van een procentuele stijging.

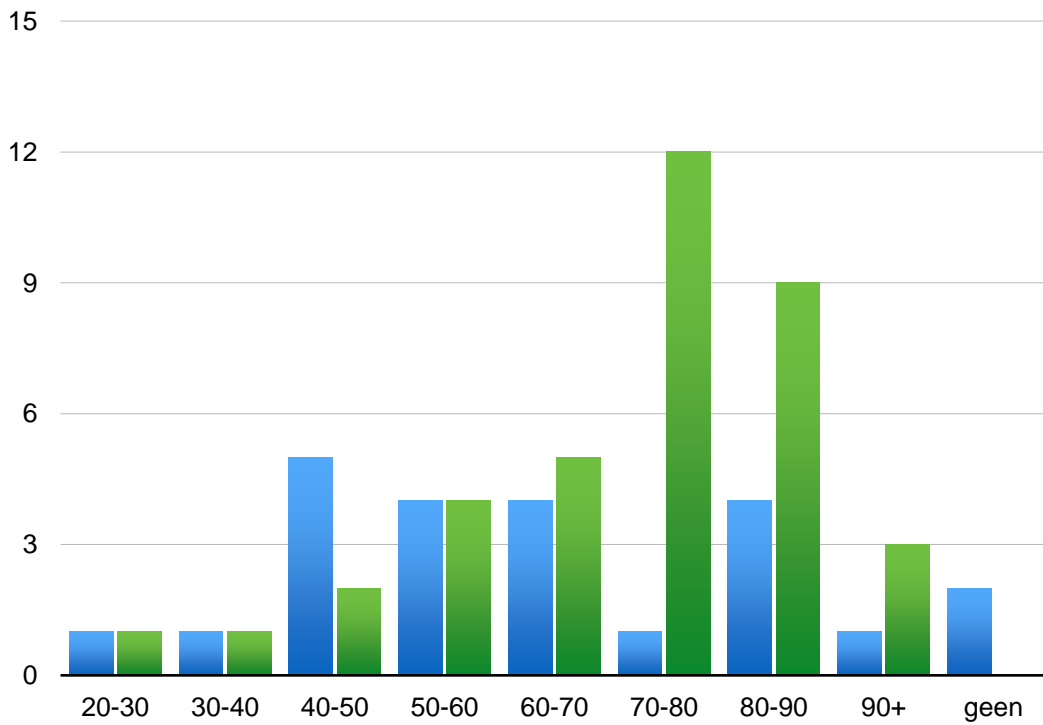
De duur van de contacten varieert van 0 tot 5 gesprekken met eventueel (daarna nog) mail en/of telefonisch contact. Een enkele keer kreeg iemand verlenging omdat dat gezien de vraagstelling gerechtvaardigd was. De lengte van de gesprekken varieert van 45 minuten tot een uur. Een enkel (eerste) gesprek duurt wat langer. Trajecten kunnen behoorlijk lang duren als cliënten ervoor kiezen de gesprekken niet dicht op elkaar te plannen. Elke twee weken is gebruikelijk, maar redelijk wat mensen willen een langere tijd tussen de gesprekken. En soms wordt er natuurlijk ook elke week afgesproken.

■ 20-30
 ■ 30-40
 ■ 40-50
 ■ 50-60
 ■ 60-70
 ■ 70-80
 ■ 80-90
 ■ 90+
 ■ ?

■ man

■ vrouw

Doorverwijzing

Vrijwel de helft van alle cliënten wordt doorverwezen door medewerkers van een sociaal wijkteam (29) of een huisartsenpraktijk (12 door arts, 4 door een praktijkondersteuner). De consulent is verder in contact gekomen met cliënten via andere organisaties en professionals in het sociaal domein en de zorg zoals de thuiszorg (3) een andere geestelijk verzorger (2) en de Bakkerij (1). Ook direct via de folder (1) en in de BuurtOntmoetingsPlek (2) en via familieleden (2) is de consulent in contact gekomen met cliënten. Verder werden er 4 contacten aangemeld via persoonlijke contacten van de consulent.

Tijdsinzet

De tijdsinzet per client verschilt zowel door het aantal gesprekken, als ook door andere factoren zoals afspraaklocatie (dit jaar waren er ook contacten via de telefoon of alleen een kaartje) en de reistijd die daarmee gemoeid is en bijvoorbeeld de contacten die er zijn geweest via mail of telefoon (om een afspraak te maken, of in de vorm van een 'consult'). Naarmate er meer contacten zijn geweest loopt behalve de reistijd ook de tijd die besteed is aan de verslaglegging toe. Gemiddeld wordt ruim 4 uur aan een client besteed.

Problematiek

Mensen geven voortdurend betekenis aan hun leven om zichzelf en de hen omringende werkelijkheid kenbaar en hanteerbaar te maken. Door ervaringen en door andere aangereikte verhalen of kaders wordt de wereld herkenbaar en weten mensen over het algemeen waar ze van op aan kunnen. Meestal is dit een vrij onbewust proces. Er zijn echter momenten in een mensenleven dat dit onbewuste proces stopt. Bijvoorbeeld als men iets meemaakt dat zo ingrijpt in het leven, dat men niet weet hoe dit een plek te geven, niet weet hoe er mee om te gaan. Allerlei verlieservaringen (dood van een naaste, verlies van een baan, het geheugen), eenzaamheid- en isolatieproblematiek, de eigen naderende dood, (psychiatrische-, chronische- of tijdelijke-) ziekte, de intensieve zorg voor een naaste (mantelzorg) kunnen de persoonlijke zingeving op scherp zetten, uithollen, in de war sturen of omverwerpen. Levensvragen en/of zingevingsvragen zijn vragen die raken aan de grond van het menselijk bestaan. Daarom voelt het vaak alsof de bodem onder iemand is weggeslagen.

Bij de mensen die zijn begeleid is vaak sprake van een om moeten gaan met beperkingen, vaak door ziekte en/of ouderdom. Verlies en rouw spelen een grote rol en ook eenzaamheid. Soms voelen mensen zich ontheemd, ze voelen zich nergens thuis. Ook is er vaak sprake van het expliciet bespreekbaar maken van het omgaan met sterven en de dood, en bijvoorbeeld voltooid leven en euthanasie. Relaties met anderen zijn een grote bron van vastlopen, zeker als er sprake is van mantelzorg. Er spelen ook schuldgevoelens. Naast het terugkijken op het leven en het levensverhaal is ook de bestaansinvulling en de zingeving van het leven van belang. Redelijk wat mensen nemen juist contact op met de consulent als ze het leven niet meer als zinvol ervaren. Krachtbronnen en zelfzorg zijn ook vaak onderwerp van gesprek.

De problematiek waarmee de cliënten worstelen is dus zeer divers. Door er voor hen te zijn (presentie) en te luisteren komen ze weer tot zichzelf. Het zoeken naar zin staat centraal in de gesprekken: wat zijn belangrijke waarden voor deze persoon, hoe komen die (nog) tot uiting, hoe kan er meer aandacht voor komen? Interventies die worden gebruikt zijn: presentie, luisteren, doorvragen, reflecteren, samenvatten, verhelderen, steunen, bevestigen, verkennen, onderzoeken, inzicht geven, uitwisseling, praktische aanbevelingen, doorverwijzen.

Na enkele gesprekken is er vaak meer rust, acceptatie en/of berusting, (zelf)inzicht, (zelf)vertrouwen en verbinding met het eigen leven waardoor men op eigen kracht weer verder kan.

b. Netwerk

Vanwege corona zijn er minder netwerkactiviteiten ondernomen. Als ze plaatsvonden, dan was dat grotendeels online.

Leiden eo

De consulent is in Leiden inmiddels vrij goed bekend bij zowel de zorg als in het sociaal domein. Hier is sinds het begin in 2016 ook flink in geïnvesteerd. De aanbesteding van het sociaal domein was een complicerende factor. Veel medewerkers in het sociaal domein zijn van organisatie gewisseld of verdwenen. Hier is inmiddels wel meer zicht op.

De **sociale wijkteams** zijn gebleven en die zijn per mail steeds op de hoogte gehouden van de veranderende omstandigheden met betrekking tot corona en werkdagen en tijden. Ook de nieuwe organisaties **BuZz en Inclusio** zijn daarvan op de hoogte gehouden. Met het hele team van BuZz is er in de zomer een kennismakingsgesprek gevoerd.

Verder is tijd gestoken in het verder opbouwen van de relatie met **Transmuralis / Centrum voor Levensvragen Zuid-Holland Noord**. Deze draagt sinds 2019 zorg voor uitbetaling van de subsidie voor geestelijke verzorgers die door het ministerie van VWS is vastgesteld voor geestelijke verzorging voor mensen boven de 50 en mensen die palliatieve zorg ontvangen. De consulent heeft in een online brainstorm overleg samen met andere geestelijk verzorgers bijgedragen aan de inventarisatie van het communicatieplan (hoe verwijzers te bereiken).

Een lezingenreeks over ouderen en zingeving die door de **Oecumenische Geloofsgemeenschap in de Merenwijk** werd georganiseerd is met NLL, **Radius** en een huisarts ging begin maart helaas niet door. In mei werd de consulent als deskundige geïnterviewd door Gerry van Bakel voor de podcast 'Eenzaamheid in tijden van corona' die vanaf september op **Radio Sleutelstad** te horen was. In juni werd zij geïnterviewd door het **Leids Dagblad**.

Vanaf de zomer heeft zij diverse keren afgesproken met Maaïke Kluit van **MijnsInziens** om te inventariseren of er in Leiden animo was om een gedachtenis-bijeenkomst te organiseren voor mensen die geraakt zijn door corona.

Landelijk

Landelijke contacten zijn onderhouden met de Vereniging voor Geestelijk VerZorgers (**VGvZ**), Platform Regionale Initiatieven (**PRIL**), **Reliëf** (Christelijke vereniging van zorgaanbieders), **Agora** (Léven tot het einde) en het **Humanistisch Verbond**. Een enkele keer is doorverwezen naar een geestelijk verzorger of organisatie (ander Centrum voor Levensvragen) buiten de regio.

c. Overige werkzaamheden

(social) media

- folder

De folder ligt vooral bij sociale wijkteams en bij huisartsenpraktijken. Verder geef ik hem meestal aan nieuwe cliënten die hem nog niet hebben.

- Facebook, LinkedIn, Twitter

Er zijn verschillende artikelen (van anderen) gedeeld op de facebook pagina, twitter en LinkedIn over thema's die aan het werk van de consulent raken, zoals zingeving, sociaal domein, ouderen, eenzaamheid, einde levensvragen etc.

- interview / publicatie

In het Leids Dagblad verscheen in mei een interview met de consulent en bestuurslid Kea Fogelberg over Netwerk Levensvragen Leiden en de nieuwe inrichting van het sociaal domein.

In mei heeft de consulent als deskundige een bijdrage geleverd aan de vijfdeelige Podcastserie 'Eenzaamheid in tijden van corona', die later in het jaar uitgezonden is op Sleutelstad (radio).

scholingen, lezingen en presentaties

In mei en november 2019 en ook aan het begin van 2020 is er gesproken met vertegenwoordigers van de Oecumenische Geloofsgemeenschap in de Merenwijk voor het meewerken aan een lezingenserie met als thema zingeving in 2020 voor oudere bewoners van de Merenwijk. Deze zou vallen op 17 maart en werd helaas op het laatste moment afgezegd vanwege de beperkende maatregelen.

administratie / verslaglegging

Er wordt vanzelfsprekend ook tijd besteed aan administratie van gegevens (van cliënten, netwerkcontacten, mailcorrespondentie) en van materiaal, bijvoorbeeld folders van andere zorgverleners. Daarnaast vindt verslaglegging van gesprekken plaats. Deze zijn slechts voor gebruik van de consulent (vertrouwelijkheid).

werkplekken

Het werken vanuit huis bevalt goed. Het inloopsprekuren in de Buurt Ontmoetings Plek (Libertas / Inclusio) is dit jaar vanwege corona en later vanwege tijdsgebrek minder gebruikt.

scholing volgen

De consulent heeft drie webinars gevolgd dit jaar: 'Zorg na Corona' (mei) 'GV in ontwrichtende situaties' (juli) en 'GV-thuis PATZ en MDO'

intervisie, supervisie:

De consulent heeft tweemaandelijks intervisie met andere geestelijk verzorgers.

contact bestuursleden

Naast de fysieke bestuurdersvergaderingen is er via mail, telefoon (zoom, skype) regelmatig contact geweest met bestuursleden, zowel voor lopende zaken als tijdens overleggen.

Financieel Jaarverslag Netwerk Levensvragen Leiden 2020

	Begroting	Jaarrekening	Begroting
Inkomsten	2020	2020	2021
Gemeente Leiden	13.000	13.000,00	
Gemeente Leiden-Zorg & Zekerheid - reservefonds		14.922,65	
Overige donaties	28.000	3.000,00	10.000
Vergoedingen VWS/Transmuralis	15.000	11.879,25	12.000
Totaal inkomsten	56.000	42.801,90	22.000

Uitgaven	Begroting	Jaarrekening	Begroting
	2020	2020	2021
Consulent			
- Netto salaris		21.496,55	1310
- Belasting etc		13.549,00	1260
- pensioenpremie		5.608,62	210
- Verzekering		1.065,84	110
	52.000	41.720,01	2900
Vergoedingen			
- kantoorbenodigdheden		19,95	
- telefoon HN		240,00	68
- registratie/contributies		350,00	
- deskundigheidsbevordering/ coaching		0,45	
- Representatie en overige			32
- Consulten 50-			2.000
- Consulten 50+ en palliatieve fase			12.000
	2.000	610,40	14.100
Overige kosten tbv consulent			
- Administratiekantoor		332,76	
- Aanpassing Contract		804,14	
- overige- inventaris		400,00	
	500	1.536,90	
Totaal uitgaven consulent	54.500	43.867,31	17.000
Bestuur			
- Bankkosten		197,48	200
- Website		204,39	210
- Teambuilding		270,00	200
- Omzetbelasting		3.238,00	-
- Adm. Kantoor - aangifte BTW		116,47	-
- overige		281,61	190
Totaal uitgaven bestuur			800
Haalbaarheidsonderzoek-2021		-	7.200
Totaal uitgaven bestuur	1.500	4.307,95	8.000
Totaal uitgaven	56.000	48.175,26	25.000
Te kort		5.373,36	3.000

Cursief: Project haalbaarheidsonderzoek 2021

Met dank aan onze donateurs in 2020

Gemeente Leiden

Staalwijkfonds

en anderen

Colofon

Postadres: Du Rieustraat 18, 2313 GZ Leiden
Website: <https://www.netwerklevensvragenleiden.nl/>
Bankrekening Rabobank NL76 RABO 0304 0776 82
Telefoon: 06-15550553
KvK nr 63287196
ANBI nr RSIN 855170347

Bestuur in 2020 en emailadressen:

Consulent	Katja Beerman	consulent@netwerklevensvragenleiden.nl
Voorzitter	Jan Hoekema	voorzitter@netwerklevensvragenleiden.nl
Secretaris	Abel Boels	secretaris@netwerklevensvragenleiden.nl
Penningmeester	John Boon	penningmeester@netwerklevensvragenleiden.nl
Bestuurslid	Kea Fogelberg	bestuurslid@netwerklevensvragenleiden.nl

De Stichting. NLL is aangesloten bij het Centrum voor levensvragen Zuid-Holland Noord (<https://www.centrumlevensvragenzhn.nl/>).

Bezoek onze [Facebook](#) pagina!